

FEDERALE VERKIEZINGSBOODSCHAPPEN VLIR-CREF

1. INLEIDING

De universiteiten binnen de Vlaamse en Franse Gemeenschap bewegen binnen de spelregels en regelgeving op verschillende beleidsniveaus. Deze situeren zich voornamelijk op het niveau van de gemeenschappen en gewesten, maar de universiteiten verhouden zich ook tot het federale niveau en opereren binnen een Europese en internationale dimensie.

In het realiseren van kwaliteitsvol en internationaal toonaangevend onderwijs, onderzoek en innovatie en in hun bijdrage tot de maatschappij richten de Belgische universiteiten zich tot de Federale Regering voor een aantal belangrijke dossiers: het gaat hierbij voornamelijk om internationalisering en mobiliteit, de samenwerking met het globale zuiden, fiscale stimuli voor onderzoek, de uitvoering van gezamenlijk doctoraatsonderzoek over de gemeenschappen heen, en de universitaire ziekenhuizen.

Deze hieronder nader gespecificeerde dossiers stimuleren de samenwerking tussen de kennisinstellingen op nationaal en internationaal niveau, bevorderen de kennisuitwisseling en verrijken het onderzoek.

In de aanpak van de grote maatschappelijke uitdagingen waar onze samenleving mee geconfronteerd wordt, spelen de universiteiten een sturende rol, met name op het vlak van de zorg. De impact van de vorming die ze geven, van het basis- en toegepast onderzoek dat ze verrichten, van de kennisnetwerken die ze aansturen en voeden is bepalend voor de wijze waarop de maatschappij een gepast antwoord kan formuleren op de problemen en vragen die zich nu en in de toekomst stellen.

In alle dossiers is een transparant beleidskader, gekenmerkt door coherentie in besluitvoering, van kapitaal belang. Dit is bijvoorbeeld het geval in dossiers als kennismigratie en kennisveiligheid, waar versnippering van de bevoegdheden over verschillende beleidsniveaus een ernstig risico inhoudt voor de aantrekkingskracht van ons land voor buitenlands talent.

2. INTERNATIONALISERING EN MOBILITEIT

Kennismigratie en kennisveiligheid

Het bestendigen en versterken van de internationale inbedding van het hoger onderwijs moet gepaard gaan met de nodige aandacht voor kennismigratie via het aantrekken van hooggekwalificeerde werknemers uit derde landen en voor kennisveiligheid binnen internationale partnerschappen. Deze prioriteiten worden expliciet gedeeld met het bedrijfsleven. Met de invoering

van de gecombineerde woonwerkvergunning (single permit) is er werk gemaakt van een meer geïntegreerd economisch migratiebeleid. De aangepaste procedure is evenwel nog niet optimaal voor het gericht aantrekken van buitenlandse onderzoekers uit derde landen. Dit is nochtans essentieel gelet op de toenemende krapte aan hooggekwalificeerd personeel op de arbeidsmarkt. De single permit vereist een geolied samenspel tussen de universiteiten als onthaalinstellingen, de steden en gemeenten, de gewestelijke migratiediensten, de Belgische consulaire posten in het buitenland en de dienst Vreemdelingenzaken.

Bij kennisveiligheid gaat het in de eerste plaats om ongewenste overdracht van gevoelige kennis en technologie. Overdracht is ongewenst als deze de nationale veiligheid of de innovatiekracht van ons land aantast. Daarnaast gaat kennisveiligheid om heimelijke beïnvloeding van onderwijs en onderzoek door staten. Deze inmenging brengt de academische vrijheid en de sociale veiligheid in gevaar. Ook gaat het om ethische kwesties die een rol kunnen spelen bij samenwerking met landen die de grondrechten niet respecteren.

De Belgische universiteiten vragen dat de regeringen, elk binnen hun bevoegdheden, werk maken van een geïntegreerd beleid voor het aantrekken van buitenlands talent, onder meer door een verdere reductie van de administratieve doorlooptijden voor gecombineerde vergunningen (single permit), en het reduceren van de aflevertermijnen voor door de universiteiten gecertificeerde visumaanvragen. Zij vragen tevens dat de aangepaste immigratiewetgeving voor onderzoekers regelmatig wordt geëvalueerd met het oog op verfijning en bijsturing.

De universiteiten vragen de Federale Regering tevens dringend werk maken van de uitbouw van een uniek loket gericht op kennisveiligheid dat aan de universiteiten en aan andere publieke kennisactoren gevalideerd advies kan verstrekken voor het beperken van risico's bij het uitbouwen van internationale academische partnerschappen.

3. DOCTORAATSONDERZOEK OVER DE GEMEENSCHAPPEN HEEN

De Belgische universiteiten, het F.R.S.-FNRS en het FWO vragen aan de Federale Regering de jaarlijkse financiering van 20 à 30 doctoraatsbeurzen onder de verantwoordelijkheid van partnerinstellingen in de Vlaamse en Franse Gemeenschap. De doctoraatsverhandelingen kunnen worden uitgevoerd in alle wetenschapsdomeinen in co-promotorschap tussen een instelling in de Vlaamse en in de Franse Gemeenschap.

4. FISCALITEIT

De federale gedeeltelijke vrijstelling van doorstorting van bedrijfsvoorheffing voor onderzoekers is een zeer belangrijke hefboom voor het stimuleren van innovatie in ons land. Dat geldt des te meer in de context van hogere loonkosten in vergelijking met onze buurlanden. Het Planbureau heeft de additionaliteit van deze maatregel op de O&O-inspanningen van universiteiten en ondernemingen in het verleden al herhaaldelijk aangetoond.

De Belgische universiteiten vragen dat de Federale Regering de bestaande maatregelen in het kader van de aangekondigde fiscale hervormingen minstens consolideert en waar mogelijk uitbreidt en daarbij ook ten volle de cruciale bijdrage aan onderzoek en innovatie van de universitaire ziekenhuizen honoreert.

5. DE UNIVERSITAIRE ZIEKENHUIZEN

De impact van de universiteiten in het basis- en toegepast onderzoek is bepalend voor de leidende rol van hun universitaire ziekenhuizen. De universitaire ziekenhuizen staan garant voor hoogkwalitatieve

basis- en topreferentiezorg in alle domeinen van de geneeskunde. Ze beogen daarbij maximale toegankelijkheid en respect voor alle patiënten. Ze vormen onmisbare hoekstenen van de gezondheidszorg, nemen 90 procent van de op innovatie gerichte projecten voor hun rekening en zorgen mee voor de noodzakelijke klinische ervaring van nieuwe artsen en tandartsen.

De Belgische universiteiten vragen aan de Federale Regering:

- De erkenning van complexe pathologieën die een behandeling op niveau van een universitair ziekenhuis vereisen op grond van expertise, kwaliteit van zorg, multidisciplinariteit, efficiëntie, onderzoek en innovatie in deze ziekenhuizen.
- Het verlenen van goedkeuring voor zorg over de regio's heen op basis van indicatoren die niet zozeer kwantitatief, maar ook kwalitatief zijn, rekening houdend met parameters als overlevingskansen en herhaalde opnames.
- Het verhogen, via federale financiering, van de universitaire middelen voor opleiding, onderzoek en innovatie. De huidige financiering (ongeveer 4,4% van de totale inkomsten van een ziekenhuis, met inachtneming van alle subsidies) is ruim ontoereikend. De financiering moet gestroomlijnd worden naar het model van de buurlanden, gaande van 9% (Frankrijk) tot 16% (Nederland) van het totale budget.
- Een federale bijdrage tot 50% van het loon van de kandidaat-artsen-specialisten in opleiding (ASO) gebruik makend van een model op basis van de verloning van de kandidaat huisartsen, waarvan het loon tot 50% gegarandeerd wordt via het Interuniversitair Centrum voor Huisartsenopleiding (ICHovzw)/Riviz en het saldo via de stagemeesters. Momenteel bedraagt deze bijdrage slechts 10% via de financiering van de stagemeesters.
- Een verhoging van het aantal medische assistenten bursalen met omkadering door een stagemeester, tot 25% van de quota voor kandidaat-artsen-specialisten in opleiding .
- De oprichting van nieuwe academische ziekenhuizen te weigeren en dus te kiezen voor het behoud van de academische ziekenhuizen in de huidige federale constellatie.
- Het wegwerken van de steeds groter wordende kloof tussen de evolutie van de honoraria en deze van de loonkost van de universitaire artsen. Dit kan op verschillende manieren: (i) het B7-onderdeel van het BFM (Budget Financiële Middelen) dat de ondersteuning voorziet voor de universitaire opdracht, kan aanzienlijk verhoogd worden, en/of (ii) de bijdrage aan de sociale zekerheid kan gereduceerd worden, zoals ook voor andere doelgroepen geldt.

6. SAMENWERKING MET HET GLOBALE ZUIDEN

VLIR-UOS en ARES zijn de voornaamste platformen voor academische samenwerking in het kader van duurzame ontwikkeling. Met middelen van de federale overheid fungeert zij als de belangrijkste financier voor partnerschappen en beurzen tussen academici uit België en het Globale Zuiden. Door partnerschappen te ondersteunen die gericht zijn op wederzijdse capaciteitsontwikkeling, versterken VLIR-UOS EN ARES partnerinstellingen voor hoger onderwijs wereldwijd zodat zij in staat zijn hun maatschappelijke rol van motor voor verandering effectief op te nemen. Duurzame oplossingen voor de grote maatschappelijke uitdagingen in Europa (klimaat, migratie, pandemieën) kunnen daarenboven enkel gevonden worden in samenspraak met het Globale Zuiden. In 2021 daalde de Belgische bijdrage aan ontwikkelingssamenwerking naar 0,46% van het BNP, waardoor België onder het Europees gemiddelde van 0,49% duikt. De Belgische universiteiten schuiven het Europese gemiddelde als absoluut minimum naar voren, met 0,7% als ultieme ambitie.

De Belgische universiteiten vragen aan de Federale Regering dat zij haar budgettair engagement voor universitaire ontwikkelingssamenwerking minstens consolideert en zo mogelijk opnieuw verhoogt tot het niveau van 2014-2016.